

גליון 686
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ק ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

בואו ונחזיק טובה לרמאים

רבי חנינא היה רגיל לשלוח לעני אחד ארבעה זוזים בכל ערב שבת. פעם אחת שלח את הכסף בידי אשתו, כשחזרה אמרה לו, העני שאתה שולח לו את הכסף, אינו זקוק לו עוד, שאל אותה מה ראית שכך את אומרת? אמרה לו, שמעתי את בני משפחתו שואלים אותו, על איזו מפה אתה סועד היום, על מפת פשתן לבנה, או על מפת משי צבועה? אמר רבי חנינא בואו ונחזיק טובה לרמאים, לאותם אנשים שאינם עניים, אלא עושים עצמם כך, כדי ליהנות מן הצדקה, שאלמלא הם, היינו חוטאים כל היום, שאם היה עני בא ומבקש צדקה, ולא היה נענה, היה האיש שלא נתן צדקה נענש מיד, ועכשיו איננו נענש בגלל הרמאים.

(כתובות ס"ז ס"ח)

לע"נ

הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף
ב"ר מרדכי מנדבורנא זיע"א
נלב"ע כ"ט סיון תנצב"ה

פרשת השבוע

וראיתם אותו וזכרתם וגו' ולא תתורו
(ט"ו – ל"ט)

מסופר: פעם הגיע הרה"ק רבי פינחס מאוסטילא זיע"א חתן הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זיע"א, לשבות בשבת פרשת שלח, ליד עיר "סאנוק", וחסידי בעלזא מהסביבה, נתקבצו ובאו לשבות במחיצתו. בעת עריכת השלחן אמר, שפעם בא הרה"ק בעל התניא זיע"א אל סבו הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זיע"א, אמר לו הרה"ק מקאריץ, ששבע שנים עבד להכיר את השקר, ושבע שנים להרחיק את השקר, ורק אח"כ עבד עוד שבע שנים לקנות לעצמו את מדת האמת. השיב לו בעל התניא, שדרך זו קשה מאד, והיא שייכת רק למלאכים וליחידי סגולה. אולם אני סבור שצריכים מקודם לקנות את מדת האמת, ורק אח"כ להרחיק את השקר. ואמר הרה"ק מאוסטילא, ששתי הדרכים האלו מרומזים בפרשת השבוע, דכתיב "וראיתם אותו וזכרתם" ורק אח"כ כתיב "ולא תתורו", לרמוז על דרכו של הרה"ק בעל התניא לעבוד על 'עשה טוב' לפני 'סור מרע', ואילו דרכו של הרה"ק מקאריץ ג"כ מרומז בפרשה, שאחרי "ולא תתורו" כתיב "למען תזכרו ועשיתם", דהיינו

'עשה טוב' אחר 'סור מרע'. ולכן מתרגם שם היונתן "ותהוון קדישין" הי כמלאכיא" שדרך זו שייך רק למלאכים ויחידי סגולה.

ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם (ט"ו – ל"ט)

מסופר על הרה"ק רבי אליהו לופיאן זיע"א, שניגש אליו בחור אחד מדישיבה, וביקש רשות לנסוע לחתונה אצל קרובו בעיר אחת. שאל אותו המשגיח, האם אתה יודע שלא יהיה שם פריצות? הבחור התחיל לגמגם כי ידע שכן יהיה שם פריצות, ותירץ את עצמו ואמר, אבל אבי ואמי ואני נשב בשולחן מיוחד וכו', וסיים ואמר: 'לי זה לא יזיק'. הצדיק נודעו בשמעו דברים אלו וענה לבחור, שמע נא, אני כבר אחרי גיל שמונים, ועין אחת שלי עיוורת, כי כשעשו לו ניתוח בעיניים נחלה מאוד ואיבד עין אחת. ואף על פי כן, כשאני עובר ברחוב, אני מתמלא פחד שמא אכשל ח"ו בהסתכלות אסורה, ואתה בחור צעיר עם שתי עיניים בריאות, ואתה אומר לי שלך זה לא יזיק?

זמני השבת

פרשת שלח

זמני כניסת השבת

ירושלים: 7:12 ת"א: 7:28

זמני יציאת השבת

ירושלים: 8:30 ת"א: 8:33 ר"ת: 9:03

סודו של היין המיוחד

בעיר וינה המעטירה, התגורר פעם יהודי שעיסוקו היה יינן, הוא היה עושה יינות שטיבם היה מפורסם ככל הגלילות כטעימים במיוחד. מרחוק ומקרוב היו באים אליו יהודים כדי לקנות אצלו יין לצרכי שבת וחג, וכן לצרכי סעודה של מצווה. יהודי זה היה נוהג שאם ארעה ברית מילה בעיר, היה נותן לבעל הברית בקבוק יין במתנה. היין הזה היה טעים באופן מיוחד, ואלה שזכו לטעום ממנו העידו כי טעם גן עדן לו. ואם משהו ביקש לקנות ממנו מאותו סוג יין מיוחד ומעולה, היה מתנה תנאי שהיין ישמש רק לצרכי קידוש והבדלה. היו אנשים לא מעטים שרצו לדעת את סודו של אותו יין מיוחד במינו, אולם היינן השיב כי את הסוד הזה הוא לא יכול לגלות. בבוא הזמן כאשר היינן חיתן את בתו הצעירה, הוא ערך לכבוד המאורע סעודה כיד המלך. בתום הסעודה, כאשר מילאו שתי כוסות לברכת המזון, אחת לברכה והשניה לשבע ברכות, שאחר כך מערבבים את היין ביניהם ונותנים לשתות ממנו לחתן ולכלה, נטל בעל השמחה בקבוק יין מאותו המין המשובח וחילק בעצמו למסובים, כולם רצו לטעום מהיין המשובח, והוא חילק וחילק בהוסיפו מהבקבוק לכוס של ברכה, והבקבוק לא התרוקן עד שאחרון הקרואים קיבל את חלקו. או אז התפוצץ לפתע הבקבוק הריק והתנפץ לרסיסים בקול רעש גדול. כל הקרואים קראו בקול רם מול טוב! מול טוב! כמו בשעה שחתן שובר את הכוס מתחת לחופה. רחש עבר בציבור הגדול של הקרואים שבמו עיניהם ראו את האירוע המופלא, כל העיניים היו נשואות אל בעל השמחה ממנו ציפו לשמוע הסבר על מה שקרה ולהיוודע סוף סוף את סודו של היין המיוחד במינו. היינן שלנו לא חיכה שיבקשוהו הרבה הוא נעמד על רגליו ופתח בסיפורו המרתק:

אודה את ה' בכל לבי, פתח ואמר היינן, עד כה הודיתי לה' בלבי פנימה, אולם עתה הגיעה השעה לספר את הסוד לעדה כולה לכל הנאספים כאן, שמעו איפוא גם אתם ותראו במו עיניכם כמה גדולים מעשי ה'. לפני שנים רבות בעת שהייתי אברך צעיר מיד אחרי החתונה, היתה פרנסתי על אומנות המילה, הייתי מוהל מומחה ומעולם לא סירבתי ולא דחיתי הזמנה, כאשר צריך היה להכניס ילד יהודי לבריתו של אברהם אבינו עליו השלום, תמיד עשיתי את מלאכתי בשמחה, הן אם בעל הברית היה עשיר והן אם היה עני מרוד שממנו לא לקחתי פרוטה אחת כשכר טרחתי. כאמור תמיד עשיתי את מעשי בוריות ובשמחה מבלי להתחשב בטרחה ובקשיים שהיו כרוכים בדבר.

פעם אחת היה זה ערב יום כיפור בבוקר, נכנס אלי יהודי כפרי ובקשני לבוא עמו לכפר כדי למול את בנו שאשתו ילדה לפני שמונה ימים. אני שואל אותו איפה הוא גר? והוא נותן לי שם של

כפר, אני שואל אם יש לו עגלה עם סוס? והוא משיב בשלילה, אין לו הוא בא ברגל, האם אתה יכול לשכור עגלה עם סוס? אני ממשיך לשאול, והתשובה שוב שלילית, אין לו כסף והוא בא והולך ברגל. כמה זמן הולכים? כשעה, הוא אומר חסר סבלנות, עוד שאלתי אותו אם יודע הוא שהיום ערב יום כיפור? והוא אומר באדישות גדולה שכן הוא יודע שצריך לצום, אבל זה לא עושה עליו שום רושם כי הוא צם לא אחת גם במשך השנה. ראיתי שיש לי כאן עסק עם יהודי כפרי פשוט שבפשוטים, הרהרתי ביני לביני מה עלי לעשות, מצד אחד עסק שכזה לא עלינו ולא עליכם, להיסחב רגלי במשך חצי יום הלך וחזור לכפר ובחזרה, ובקושי להגיע הביתה כשעה לפני כל נדרי, ומאידך, מיד תפסתי את עצמי אם מזדמנת לי מצווה יקרה כזו של ברית מילה דווקא בערב היום הקדוש, האם עלי לוותר עליה רק בגלל אי הנוחות שהיא כרוכה בו? אדרבה, עלי להיות שבע רצון ולהודרו ואכן מיד אמרתי ליהודי הכפרי, בוא ונלך, מיד לקחתי את מכשירי המילה שלי ויצאתי לדרך עם היהודי, הוא צעד צעדים גדולים ומאוששים כחיל, אני בקושי נסחבתי אחריו, כבר ראיתי שאם אצלו אורכת הדרך בקצב כזה כשעה, הרי אצלי תארך שעתיים, אני מאחל לעצמי שאצליח לחזור הביתה שעה קלה לפני הסעודה המפסקת, כדי שאוכל לאכול משהו לפני הצום. היהודי הכפרי לא היה מרוצה מקצב הליכתי, בראותו כי אני הולך לאט, אמר לי כי אין לו זמן להיסחב כמו צב, הוא ילך קדימה ואני אבוא אחריו, הדרך ישרה לכפר ואין מקום לטעות. באומרו זאת הוא החיש את צעדיו ונעלם מעיני.

בהגיעי לכפר עייף ויגע, התעניינתי איפה היולדת גרה? נכנסתי לבית שבו לא היה איש זולת האמא עם התינוק שלה, לשאלתי איפה בעלה? השיבה האשה כי היא לא יודעת, בוודאי בעבודה, הוא אמר לי כי המוהל יסתדר בלעדיו הוסיפה. להשתוממותי לא היה גבול, לא תיארתי לעצמי שיהודי יכול להיות כה אדיש לקיום מצוות מילה של בנו, איך הוא יכול להרשות לעצמו לא להיות נוכח בברית המילה של הבן? אך לא היה לי זמן רב להרהורים, מה עושים עכשיו, איך אפשר למול תינוק בלי סנדק שיחזיק אותו על הברכיים? הרי זה סכנת נפשות. אני יוצא החוצה כדי לראות אם אפשר למצוא יהודי שיתנדב להיות סנדק, אני עומד ומחכה זמן רב, אך איני רואה יהודי לנגד העיניים, שואל שכן אם גר כאן בכפר עוד יהודי, והוא אומר שלא. נעשה לי רע על הנשמה, מחכה ומחכה אובד עצות, פי ממלמל תפילה: מי שענה לאברהם אבינו בהר המוריה הוא יעננו.

לפתע אני מבחין מרחוק ביהודי עם תרמיל על הגב ההולך במהירות, ואני רץ לקראתו בשמחה רבה, ומבקשו להיכנס ולהיות סנדק לרך הנימול, אני אומר לו כי ה' שלח אותו לכאן כדי לעזור לקיים את המצווה הגדולה למול ילד יהודי, ולא עוד אלא שיזכה להיות סנדק.

משל ונמשל

רק בעזרת האנשים הפשוטים מגידי התהלים בפשטות משל למלך אחד שיצא עם בני לוי ליער לצוד צייד, וכדי להקל על עצמו לבש בגדים פשוטים והיה נראה כאדם פשוט. פתאום השתנה מזג האויר והתחיל לרדת עליהם גשם חזק. כל שרי המלוכה נתפזרו לכל עבר למצוא להם מקום מחסה, והמלך נשאר לבדו בסכנה גדולה. מחמת ריבוי הגשם רץ המלך ביער וחיפש גם הוא מקלט, עד שמצא בית של כפרי אחד ונכנס לתוכו, קיבלו הכפרי בסבר פנים יפות, נתן לו בגדים להחליף, האכילו והשקו מאכלים פשוטים ממה שהיה לו, הסיק את התנור, והשכיב על ידו את המלך לחמם את גופו הקופא מקור, נרדם המלך ושנתו ערבה לו מאוד, שלא טעם טעם שינה מתוקה כזו מימיו, והשרים חיפשו את המלך בכל היער עד שמצאוהו ישן בבית הכפרי. ביקשו אותו שיחזור איתם אל ארמון המלוכה, ולא רצה, אמר להם המלך בשעה שהייתי בסכנה, הפקרתם אותי וברחתם כולכם, וכל אחד חשב רק על עצמו, רק הכפרי הטוב הזה הכניס אותי לביתו, האכילני והשקני, וישנתי אצלו שינה מתוקה שכמותה לא טעמתי מימי, עתה איני נוסע אלא בעגלתו הפשוטה של הכפרי ובאלה הבגדים הפשוטים שהכפרי נתן לי.

והנמשל: בימות המשיח, יירד מבול של אפיקורסות על העולם, ויכוסו כל ההרים הגבוהים, ואפילו בארץ ישראל שבה לא יהיה מבול, מכל מקום מכוח הזרם החזק של המבול, יותזו מי הכפירה גם למקומות הכשרים וייכנסו גם ללבבות הכשרים, ושום חכמות לא יועילו בימים ההם. והקב"ה ינהל את המלחמה באפיקורסות, רק בעזרת האנשים הפשוטים מגידי התהלים בפשטות, ולכן כשיבוא משיח צדקנו יתנו הם האנשים הפשוטים הללו כתר מלוכה בראשו.

(הרה"ק רבי נחמן מברסלב זיע"א)

אך דברי לא עושים על הקבצן כל רושם, מה סנדק, איפה סנדק? הוא אומר בזלזול מופגן, אני ממחר העירה, היום ערב יום כיפור ואם אגיע בזמן אוכל עוד לעשות כמה מטבעות מפדיון כפרות, וכבר רוצה להמשיך בדרכו. אני שואל אותו כמה הוא חושב להרוויח היום מפדיון כפרות? והוא אומר, רובל שלם, שגם בשבילי היה אז סכום לא קטן, זה היה כל רכושי אותו חסכתי מפי, כדי שיהיה לי כסף להיכנס לשותפות לקניית אתרוג, אבל לא היתה לי כל עצה, אלא להבטיח לקבצן כי בבואנו העירה אתן לו את הרובל, ובלבד שיסכים להיות הסנדק שאוכל למול את הילד.

לבסוף הוא הסכים, נכנסנו הביתה והקבצן התיישב על הספסל אותו העמדתי ככסא של אליהו, ולקח את התינוק על ברכיו, אני מלתי אותו כדת וכדין, וברוך השם הכל עבר בשלום, לאחר מכן החזרתי את הילד לאמו, ואמרתי לה שהואיל ולא היא ולא אני ולא בעלה לא יודעים איזה שם לתת לו, קראתי לו בשם אברהם, ואני מקווה כי הוא יגדל לתורה לחופה ולמעשים טובים. מבלי לאבד זמן נוסף, יצאנו לדרך בחזרה לעיר אני המוהל והסנדק, כיוון שהוא הלך יותר מהר, הוא הלך קדימה והשאיר אותי הרחק מאחוריו, אני בקושי סחבתי את רגליי והגעתי הביתה שעה קלה לפני השקיעה. בהכנסתי הביתה היתה על השולחן מוכנה הסעודה המפסקת, אולם אני עוד לא הייתי במקווה כדי לטבול לפני היום הקדוש, ולא היה מספיק זמן גם לאכול וגם ללכת למקווה, עשיתי מהר חושבים והחלטתי שמוטב לי ללכת למקווה מאשר לאכול, ורק מזגתי לעצמי כוס יין מהבקבוק שעמד על השולחן. באותו רגע ממש נכנס הביתה הקבצן שהסכים לשמש סנדק לתינוק שמלתי, נתתי לו את הרובל שהבטחתי לו והצעתי גם לו כוס יין, אמרנו לחיים וכן גמר חתימה טובה, והקבצן הרים את ידיו ובירך אותי שאזכה לעשות את כל המצוות בשמחה, באומרו זאת הוא גם הבטיח כי היין שבבקבוק לא ייגמר, כל עוד לא אשיא את אחרון ילדי ולא נברך שבע ברכות בחתונה זו.

היין סיים את סיפורו המעניין, באומרו מאז לא ראיתי את הקבצן – סנדק יותר, אולם כפי שהנכם רואים, ברכתו נתקיימה היום, כאשר זכיתי בעזרת השם להשיא את בתי הצעירה, טעמנו כולנו מהיין ההוא שהספיק לכולם לפני שאול מהבקבוק, שיהיה זה סימן טוב ומזל טוב לנו ולכל ישראל כל הנוכחים השיבו אמן כן יהי רצון.

צ'ין אדם לחברו

מחלוקת לשם שמים

מסופר על הרה"ק רבי שלמה ולמן אויערבך זיע"א, שפעם אחת יצא נגד מוסד מסוים, שהעמידו לראשם מנהל שלדעתו לא היה לטובת הדת של אותו מוסד. הוא לא היסס לצאת בפרהסיא, לגלות דעתו דעת תורה, כנגד המוסד והעומד בראשו. ערב אחד עלה אותו מנהל אל ביתו של הג"ר שלמה ולמן, כשלבו פועם בחזקה, חושש היה שמא יגרשוהו בבושת פנים ובחרי אף, אך הגאון קבלו בסבר פנים יפות, וכבדו שלא כערכו, וכשיצא ליווה אותו עד סוף חצירו, כשהוא מסביר לו שאינו מנהל מערכה אישית נגדו, אלא טובת המוסד לנגד עיניו, בסוברו שאין הוא האיש המתאים לנהלו. משעלה הרב אל ביתו, קרא לבני הבית ואמר להם, חפץ אני להראות אתכם וללמדכם לקח, איך מנהלים מחלוקת לשם שמים ללא פניות.

מחלוקת היא איסור דאורייתא

פעם באו תושבים מעיר אחת, אל הרה"ק רבי אברהם ה"אבני נזר מסוכטשוב זיע"א, בטענה שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור, ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי, אינני יכול להכריע בשאלה עד שלא אברר את פרטי הדברים, ואדבר עם הרב של עירכם, אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריהם, התיר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא, תמהו האנשים, איסור תורה? כן קרא הצריק, מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי

המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים, כגון, לשון הרע, רכילות, שנאת חנם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

הרב ששאב מים למנוע מחלוקת

בעירו של הרה"ק רבי ישראל מאיווניץ זיע"א, התגוררו שני שכנים שנפלה ביניהם מחלוקת, אודות שאיבת מים מן הבאר. כל אחד מהם טען כי השני משתמש ברוב המים, ועליו מוטל למלא ולשאוב את המים, והמאשים את זה וזה מאשים את זה והמחלוקת גברה. כ שנודע הדבר לרי ישראל הוא החל להשיכם בכל יום בבוקר ושאל לשניהם מים. כשראו השכנים את המים השאובים, חשב כל אחד בלבו, שחברו התיישב ברבר והחליט לשאוב. לימים באו בדברים זה עם זה, ונתחוורה להם טעותם. נמנו וגמרו ביניהם, שצריך לארוב בחשאי ולדעת מי הוא האיש השואב למענם את המים, ער שנודע להם, כי הרב דמתא עושה בשבילם מלאכה זו, ומרוב בושה השלימו ביניהם.

אין מצוה גדולה מן האחדות

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א היה רגיל לומר, אין עבירה גדולה מן המחלוקת בין איש לרעהו, ואין מצוה גדולה מן האחדות, כי האחדות בין ישראל שקולה כנגד כל התרי"ג מצוות, והא ראייה, שהבעל דבר מניח את כל העבירות, כלומר שאינו מסית עליהם, ובלבד להכשיל את ישראל במחלוקת, ולהפריד ביניהם. על כן כל אימת שפורצת מחלוקת, יש להחניקה בעודה מתחילה, כי אין זה אלא מעשה הבעל דבר, וכשיתבוננו יבחינו שהמחלוקת פורצת לרוב, בשביל דברים של מה בכך.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ה סיון
רבי שמעון בן גמליאל (ג"א - תתע"ה)
רבי ישמעאל כהן גדול בן אלשע (ג"א - תתע"ה)
הרה"ק רבי דוב בעריש מביאלא ב"ר אברהם מטשעכינב (תרל"ז)
הרה"ק רבי חיים סופר אב"ד פעסט ב"ר מרדכי אפרים פישל (מחנה חיים - תרמ"ז)
יום ראשון כ"ז סיון
הרה"ק רבי יחיאל מיכל מקורימא ב"ר צבי מנחם מאנפאלע (תרט"ז)
יום שני כ"ח סיון
רבי חנינא בן תרדיון (ג"א - תת"ל)
הרה"ק רבי מאיר מאיוונשטאט ב"ר יצחק (פנים מאירות - תק"ד)
הרה"ק רבי שמואל שמעלקא מחוסט ב"ר ישראל יעקב (תרצ"ד)
יום שלישי כ"ח סיון
הרה"ק רבי משולם פייש הלוי מטהאש ב"ר מרדכי (תרל"ה)
יום רביעי כ"ט סיון
הרה"ק רבי שמואל שמריה מאוסטרובצה (תלמיד ה"חווה" ב"ר יעקב (תר"ז)
יום חמישי ל' סיון
הגה"ק רבי שלמה קלוגער ב"ר יהודה אהרן (תרכ"ט)
הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף ב"ר מרדכי מנדבורנא (תרס"ח)
יום שישי א' תמוז
הרה"ק רבי קלונימוס קלמן ב"ר אהרן (מאור ושמש - תקפ"ז)
(הרה"ק רבי שלמה מבאבוב ב"ר מאיר נתן תרס"ה)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מצווה הלכות

מאת הרה"ג נטילא הכהן רביטבין שליט"א
חיים "ב"מ אור"ח ר'פרס יוסף הדרש" על המצוות.

הדחת כלים בשבת (א')

(א) כלי אכילה מותר להדיח בשבת, רק אם בדעתו לאכול עוד סעודה. (שו"ע או"ח סימן שכ"ג סעיף ו')
(ב) כלי שתיה מותר להדיח כל השבת, שכל היום ראוי לשתות. (שם)
(ג) אם ברור לו שלא ישתה עוד שוב, אסור להדיח כלי שתיה. (שו"ע הרב שם סעיף ו')
(ד) כשצריך עוד לכלי אכילה, או לכלי שתיה, מותר להדיח אפילו עשר כלים, אע"פ שאין צריך אלא כלי אחד לאכילה או לשתיה. (שו"ע הרב שם סעיף ז')
(ה) ויש להסתפק אם דוקא כשכוס אחת אינה דומה לחברתה, מותר להדיח כולה שמא ירצה בזה או בזה, או אפשר אפילו כל הכלים שוין, מכל מקום כיון שכל אחד ראוי, הותרו כולם. (פרי מגדים באשל אברהם שם ס"ק ח'), ולמעשה מותר בכל אופן להדיח כולם, וכמו ששמע מלשון המשנה ברורה (שם ס"ק כ"ז) ודו"ק.